

Cirkulärnr: 10:47
Diariernr: 10/3248
Handläggare: Marcus Cato
Ann Sofi Agnevik
Avdelning: Avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad
Datum: 2010-06-30
Mottagare: Räddningschefer, Stadsbyggnadschefer, Kommunchefer
Rubrik: Ny lag om brandfarliga och explosiva varor
Bilagor: Nämndens beslut om delegering

CIRKULÄR 10:47

Avd för tillväxt och samhällsbyggnad
Marcus Cato
Avd för juridik
Ann Sofi Agnevik

Räddningschefer
Stadsbyggnadschefer
Kommunchefer

Ny lag om brandfarliga och explosiva varor

Allmänt

En ny lag (proposition 2009/10:203) om brandfarliga och explosiva varor träder ikraft den 1 september 2010. Lagens syfte är att hindra, förebygga och begränsa olyckor och skador på liv, hälsa, miljö eller egendom som kan uppkomma genom brand eller explosion orsakad av brandfarliga eller explosiva varor. Lagen ska även förebygga obehörigt förfarande med varorna. Lagen utgör en förenkling och modernisering av de befintliga reglerna på området.

En förordning som kompletterar lagen arbetas för närvarande fram inom regeringskansliet. Sveriges Kommuner och Landsting förutser att förändringar i delegeringsordningen även kommer att behöva göras med anledning av den kommande förordningen. I detta cirkulär föreslås hur delegering kan ske med anledning av den nya lagen. Sveriges Kommuner och Landsting kommer att i ett nytt cirkulär föreslå förändringar med anledning av förordningen när den beslutats. Antingen kan kommunen ta upp ett ärende nu med de förändringar i delegeringsordning som bör ske till följd av lagen och ta upp ett nytt ärende när förordningen beslutats eller avvakta och besluta om alla förändringar i delegeringsordningen vid ett och samma tillfälle.

Kort införandetid

Den 23 juni 2010 beslutade riksdagen om att den nya lagen skall gälla fr.o.m. den 1 september 2010. Orsaken som anges till att införandet tidigareläggs är att Sverige måste implementera EU-direktiv om regler för spårning av sprängämne i svensk lagstiftning.

Det innebär 69 dagar från beslut till ikraftträdande, vilket är en extrem kort införandetid. SKL har under åren, vid samtal med staten, framhållit att rimlig införandetid är ett år. Det nya ansvaret för kommunen, enligt nedan, förutsätter att en mängd politiska beslut behandlas i beredningar och fullmäktige. Även om alla underlag vore klara samma dag som riksdagsbeslutet kom skulle sannolikt inte den administrativa behandlingen hinna vara klar i tid till den 1 september.

Nyheter

Nytt i sak är att tillståndshanteringen beträffande explosiva varor fortsättningsvis ska skötas av kommunerna, i stället för som i dag av polismyndigheten. Vidare föreslås viss modifiering av brotten mot lagstiftningen och de straffskalor som är knutna till dessa.

Några av de mest framträdande förändringarna är:

- Kommunen blir ansvarig för tillstånd och tillsyn avseende förvaring för explosiva varor.
- Kommunen får själv bestämma över var tillstånds- och tillsynsfrågor ska hanteras inom kommunen.
- Kommunen får vidgade möjligheter till samverkan med andra kommuner.
- Kommunen får ta ut avgifter för sitt arbete med tillståndshandläggning och tillsyn även för explosiva varor.
- Kommunens beslut meddelade enligt lagen eller tillhörande föreskrifter får överklagas till länsstyrelsen. Länsstyrelsens beslut kan överklagas hos förvaltningsrätten. Myndighetens för samhällsskydd och beredskap (MSB) beslut meddelade enligt lagen eller tillhörande föreskrifter får överklagas hos förvaltningsrätten.
- De generella krav som gäller för hanteringen av brandfarliga och explosiva varor samlas i ett sammanhang i lagen för att det ska bli tydligare vad som krävs av verksamhetsutövarna.
- Det tydliggörs att lagen även syftar till att förebygga obehörigt förfarande med varorna, till exempel stöld, användning i grov brottslighet eller terrorsammanhang.
- Det blir tydligare vad som ska prövas när tillstånd ges.
- En skärpning är att väsentliga överträdelser av reglerna ska leda till att tillstånd återkallas.
- Det förtydligas att MSB utövar marknadskontroll över explosiva varor samt produkter som används vid hantering av brandfarliga eller explosiva varor och för vilka myndigheten har utfärdat föreskrifter.
- Lagen innehåller också de bemyndiganden som behövs samt vissa administrativa bestämmelser.

Kommunal organisation och samverkan

Enligt 26 § lag om brandfarliga och explosiva varor ska en kommuns uppgifter enligt denna lag fullgöras av en eller flera nämnder. Eftersom kommunfullmäktige bland annat beslutar om nämndorganisationen i kommunen ska kommunfullmäktige fatta beslut om vilken eller vilka nämnder som ska fullgöra de uppgifter som ankommer på kommunen enligt denna lag.

Enligt samma paragraf kan en kommun träffa avtal med en annan kommun om att de uppgifter som kommunen har enligt denna lag helt eller delvis ska utföras av den andra kommunen. Genom ett sådant avtal får en kommun tillhandahålla tjänster åt en annan kommun. I dessa fall skrivs ett samverkansavtal mellan kommunerna där det framgår vilka uppgifter som den andra kommunen ska sköta. Kommunens ansvar för verksamheten överläts inte, utan endast själva utförandet.

Delegering inom nämnd regleras i 6 kap. 33 § kommunallagen. Bestämmelsen ger de kommunala nämnderna möjlighet att delegera den beslutanderätt som ankommer på nämnderna till ett utskott, åt en ledamot eller ersättare eller åt en anställd hos kommunen att besluta på nämndens vägnar i ett visst ärende eller en viss grupp av ärende, dock inte i de fall som avses i 6 kap. 34 § kommunallagen. 34 § reglerar delegeringsförbudet rörande ärenden som avser verksamhetens mål, inriktning omfattning eller kvalitet, framställningar eller yttranden till fullmäktige liksom yttranden med anledning av att beslut av nämnden i dess helhet eller av fullmäktige har överklagats, ärenden som rör myndighetsutövning mot enskilda, om de är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt och vissa ärenden som anges i särskilda föreskrifter. En gemensam nämnd får även under samma förutsättningar uppdra åt en anställd i någon av de samverkande kommunerna att besluta på nämndens vägnar.

En nämnd kan som nämnts delegera uppgifter till en tjänsteman i kommunen dels för att avlasta nämnden mindre viktiga ärenden, s.k. rutinärenden, dels för att möjliggöra en effektivare kommunal förvaltning med kortare beslutsvägar och snabbare handläggning. Samtliga beslut som fattas efter delegering från nämnden ska anmälas tillbaka till nämnden. Detta ska ske för att nämnden ska få information, men också för att överklagandefrister ska börja löpa. Nämnden får besluta hur anmälan av delegeringsbeslut ska ske. Observera att i de fall ansvaret för lagen lagts i kommunalförbund och förbundet delegerat till tjänsteman, sker anmälan av delegeringsbesluten till förbundsfullmäktige eller förbundsledning.

En kommun får även efter överenskommelse med en annan kommun uppdra åt en anställd i den andra kommunen att besluta på kommunens vägnar i ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden, dock inte sådana ärenden som avses i 6 kap. 34 § kommunallagen (1991:900). Bestämmelserna i 6 kap. 24-27 §§ och 35 § kommunallagen om jäv och anmälan av beslut till nämnd ska tillämpas på den som fattar sådana beslut. Även ärenden som delegerats till tjänsteman i annan kommun ska anmälas tillbaka till ansvarig nämnd.

Beslut om föreläggande och förbud förenat med vite ska inte delegeras, eftersom det inte kan anses vara ett rutinmässigt beslut.

Exempel på delegeringsordning framgår av bilaga.

Kommunalförbund

Av kommunallagen följer att kommuner kan ha en gemensam organisation för uppgifter enligt denna lag, exempelvis genom gemensam nämnd eller kommunalförbund.

Ett kommunalförbund kan inte själv ta på sig uppgifter utöver vad som lagts på förbundet i förbundsordningen. I ändamålsparagrafen tas de uppgifter förbundet ska syssla med upp. För kommuner som har sin räddningstjänst i kommunalförbund krävs att förbundsordningen görs om och ändamålsparagrafen kompletteras i de fall tillsynsuppgifter eller andra uppgifter enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor ska tillföras förbundet.

Förbundets ändamål ska anges i förbundsordningen. Ändamålet anger kommunernas syfte med verksamheten, den kommunala poängen. Det är viktigt med en tydlig beskrivning av ändamålet utifrån både revisions- och ansvarssynpunkt. Förbundet får klara gränser för sin verksamhet. Eftersom kommunalförbundet påverkar medlemskommunernas kompetens på området avgränsar ändamålet också medlemmarnas befogenheter. Möjligheten för en kommun att göra kompletterande insatser i en verksamhet som överlämnats till ett kommunalförbund avgörs med ledning av förbundsordningen.

Mot denna bakgrund är det lämpligt att göra en exemplifiering av de uppgifter man överför till kommunalförbundet med en allmän hänvisning till lagen om brandfarliga och explosiva varor enligt nedan:

”X § Ändamål”

Förbundets syfte är att svara för en gemensam räddningstjänst i medlemskommunerna i enlighet med vad som åvilar var och en av kommunerna enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor. Det ankommer därvid på förbundet att bland annat:

- xxx
- xxx
- xxx

Det är vidare förbundets syfte att svara för uppgifter enligt lagen (2010:xx) om brandfarliga och explosiva varor som åvilar var och en av kommunerna i förbundet. Det ankommer därvid på förbundet att bland annat:

- Meddela tillstånd till hantering och överföring av explosiva varor.
- Återkalla tillstånd i förekommande fall.
- Utöva tillsyn över efterlevnaden av givna tillstånd.
- Meddela förelägganden och förbud i förekommande fall.
- Fatta beslut om avgifter för tillståndsprovning, tillsyn, provtagning m.m.

Mer om kommunal samverkan finns att läsa i boken ”Kommunala samverkansformer – avtal, interkommunala företag, gemensam nämnd, kommunalförbund” som framtagits av Sveriges Kommuner och Landsting och finns att beställa på SKL Kommentus förlag, ISBN 9-789173-45229. I boken finns också exempel på förbundsordningar och samverkansavtal.

Avgifter

27 § Avgifter enligt denna lag får tas ut för tillståndsprovning, tillsyn, provtagning och undersökning av prov, godkännande av föreståndare, godkännande av explosiv vara och beslut om huruvida en vara är att anse som en explosiv vara.

För sådan tillsyn som utgör marknadskontroll enligt denna lag får avgift för tillsynen och för provtagning och undersökning av prov av varan tas ut endast om det vid undersökningen visar sig att varan inte uppfyller ställda krav.

Den verksamhet som tidigare skett av polisen var subventionerad av staten via stadsbidrag. När kommunen beslutar om avgifter för sin verksamhet skall detta avgiftssystem vara kostnadsneutralt. I praktiken innebär det att man inte kan utgå från tidigare avgiftsnivåer samt att de avgifter som kommunen beslutar om kommer vara högre än tidigare.

Tystnadsplikt och överklagande

33 § Den som tar eller har tagit befattning med ett ärende som avses i denna lag får inte obehörigen röja eller utnyttja vad han eller hon därvid erfarit om någons affärs- eller driftsförhållanden.

I det allmännas verksamhet tillämpas i stället bestämmelserna i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Tystnadsplikten gäller i enskild verksamhet. I all kommunal verksamhet gäller den reglering som finns i offentlighets- och sekretesslagen (OSL). Tillämpliga paragrafer är i första hand 30 kap. 27 § OSL som rör kommunal tillsynsverksamhet samt 30 kap. 28 § OSL som rör tillståndsgivning vid kommunal myndighet.

En kommuns beslut enligt lag om brandfarliga och explosiva varor eller enligt föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen får överklagas hos länsstyrelsen.

Stöd från staten

MSB har fått i uppdrag av regeringen att ge vägledning vid tillståndshandläggning under den första tiden efter lagens ikraftträdande. MSB ska även bidra tillsynsvägledning till kommunerna i form av stöd och råd i tillsynsfrågor, vilket även omfattar uppföljning, utvärdering och samordning av kommunens operativa tillsyn.

Under hösten 2010 genomför MSB ett antal informationstillfällen för beslutsfattare i kommunerna. På informationstillfällena ges översiktlig information om den nya lag-

stiftningens innehåll. Myndigheten arrangerar även seminarier för handläggare på kommunerna som kommer att ansvara för frågor gällande explosiva varor. Seminarier kommer att ge en grund till handläggare för att lättare komma igång med ärendehantering.

Sveriges Kommuner och Landsting
Avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad

Gunilla Glasare

Ann-Sofie Eriksson

Bilaga:
Nämndens beslut om delegering